

ანასტასია გაქარიანი

პიროვნების იდეოლოგია პოსტ-სეკულარულ სამყაროში

გასული საუკუნის ბოლო მეოთხედიდან სულ უფრო მეტს მსჯელობენ პოსტ-სეკულარულ სიმპტომებზე, რაც იმას ნიშნავს, რომ თანამედროვე გლობალიზაციის პირობებში შეინიშნება რელიგიის რეაქტულიზაციის პროცესი. ბევრი ავტორი ლაპარაკობს პარალელური ცივილიზაციების თაობაზე, რომელთაც საფუძვლად უდევთ სწორედ რელიგიური იდეოლოგიები. იდეოლოგიის შეგრძნება ყალიბდება ადამიანის ინდივიდუალურ განვითარებასთან ერთად და სოციალიზაციის, პიროვნული ინტეგრაციის შედეგია. ინდივიდის მიერ კულტურული ღირებულებების მიღება-ათვისება და გაზიარება, საკუთარი თავისა და საკუთარი ადგილის მიკუთვნება რთული და არაერთგვაროვანი პროცესია. უკანასკნელ ათწლეულში იდეოლოგია იქცა ცენტრალურ საკითხად ადამიანის შემსწავლელ მეცნიერებებში. არადა, თეორიული მიდგომების ლანდშაფტი საკითხის მიმართ მეტად ვრცელია. მიუხედავად ამისა იდეოლოგიის ერთიანი თეორია, რომელიც იდეოლოგიას განიხილავს, როგორც გარკვეულ მოცემულობასა და პროცესს, არ არსებობს.

თანამედროვე ლიტერატურის დედაქალაქ ვილნიუსში მიკოლას რომერის სახელობის უნივერსიტეტში 2012 წლის 2-4 მარტს ჩატარებული საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: „იდეოლოგიის პრობლემები: ტრადიცია და ინოვაციები“ ამ მწვავე პრობლემას ეხებოდა. კონფერენციამ მიიპატიჟა მსოფლიოს წამყვანი ფილოსოფოსები, თეოლოგები, ანთროპოლოგები, სოციოლოგები მსოფლიოს წამყვანი უნივერსიტეტებიდან იდეოლოგიის ბუნების, გამომწვევებისა და მუქარების შესახებ სამსჯელოდ. მეცნიერები მსჯელობდნენ იმ პრობლემების შესახებ, რომლებიც მულტიკულტურული სამყაროს წინაშე დგას. მუშაობდა პარალელური სექციები, სადაც სამუშაო ენა იყო ლიტერატურული და ინგლისური.

კონფერენცია მიზნად ისახავდა ადამიანის კულტურული იდეოლოგიის არსებული კონცეპტის გადააზრებასა და რევიზირებას. იმის ჩვენება, რომ იდეოლოგია გლობალური პრობლემაა, რომელიც ცხადდება მსოფლიო რელიგიებში არა ოდენ პიროვნების დონეზე, არმედ თემის, ერის, სახელმწიფოს დონეზე.

კონფერენციაზე სამი ერთმანეთთან დაკავშირებული მსხვილი პრობლემა გაანალიზდა. ეროვნული და კულტურული იდეოლოგია, როგორც ადამიანის კრეატიული გამოხატვა, იდეოლოგია, როგორც კოლიზია კულტურათა მრავალფეროვნებასა და მონოქრომატულ გლობალიზაციას შორის, ცხოვრების ხარისხი, როგორც პირობა ადამიანის იდეოლოგიის გამოვლენისა.

მოხსენებები ეხებოდა უმწვავეს საკითხებს. გაანალიზდა ტრადიციის როლი თანამედროვე სამყაროში, იდეოლოგიისა და კულტურული მრავალფეროვნების ურთიერთქმედება გლობალიზაციის ეპოქაში. კულტურული თვით-იდეოლოგიის თავისებურება თანამედროვე მულტიკულტურული პირობებში, ინტერკულტურული დიალოგი მულტიკულტურულ სივრცეში, თვითცნობიერების ადგილი ინდივიდის იდეოლოგიის სტრუქტურა-

ში, სოციალური იდენტობა: კრიტერიუმის პრობლემა, სოციალური იდენტობა და კეთილდღეობა, ადამიანის იდენტობის პრობლემა გლობალიზაციის კონტექსტში.

კონფერენცია განსაკუთრებულად საინტერესოა ქართული სამეცნიერო წრეებისათვის, იმიტაც, რომ მის მუშაობაში ჩართულნი იყვნენ ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ინსტიტუტის პროფესორები.

გლობალიზაციის, კულტურისა და ინდივიდუალურის გახსნა მიზნად დაისახა თავის გამოსვლაში ცნობილმა ფილოსოფოსმა ოჰაიოს უნივერსიტეტის პროფესორმა ალგის მიკუნასმა. გამომსვლელმა გაანალიზა თანამედროვე საზოგადოებაში არსებული ის საფრთხეები, რომლებიც თან სდევს გლობალიზაციის პროცესებს, ყურადღება გამახვილდა იმ საფრთხეებზე, რომელიც თან სდევს რელიგიური პროცესების მართვას, მოხსენებაში „ინტერსუბიექტურობა და ინდივიდუალობა“ სიეტლის უნივერსიტეტის პროფესორმა ბარტ ჰოპკინსმა გაანალიზა ინტერსუბიექტურობა, როგორც ერთერთი ნამყვანი ცნება ფილოსოფიაში, მისი დეფინიციის სამი შესაძლო ვერსია, მისი ანალიზი ეყრდნობოდა ფენომენოლოგიური კვლევის შედეგებს, კერძოდ ჰუსერლის მიერ ემპათიის პრობლემის ანალიზს. ოკლაჰომას უნივერსიტეტის პროფესორი ერიკ კრამერი შეეხო სოციალური თეორიის გაკვეთილებს, ძირითადი აქცენტი ეხებოდა გლობალურ და ლოკალურ ინტერაქციებს.

მაიამის უნივერსიტეტის პროფესორი ჯონ მერფი შეეხო იდენტობის საკითხის გაშუქებას მის მრავალფეროვნებაში. საინტერესო აღმოჩნდა ოჰაიოს უნივერსიტეტის პროფესორის ჯოზეფ პილოტას მოხსენება. იგი ეხებოდა აშშ-ში ჩინური დიაპორის საკითხებს, მან დამაჯერებლად დაასაბუთა, თუ როგორ გახდა შესაძლებელი ტრადიციული რელიგიური რწმენების მეოხებით იდენტობის შენარჩუნება.

მიკოლას რომერის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის კათედრის პროფესორის პოვილას ალექსანდრავიციუსის მოხსენება შეეხო რთულ თეოლოგიურ საკითხს. ფილოსოფოსმა გაანალიზა, თუ რამდენადაა შესაძლებელი მოინახოს ინდივიდის იდენტობის დეფინიცია სუბსტანციის კონცეფციის ფარგლებში.

ევროპული ლიბერალური კოლეჯის პროფესორმა მარტინ გაკმა განიხილა საკითხი, რომელიც ეხებოდა „მე-ს“ მნიშვნელობას. მან ხაზი გაუსვა იმ ფაქტს, რომ მე-ს ჩასმოყალიბების პროცესში რელიგიური რწმენის აღზრდა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს.

თავისუფლებისა და იდენტობის საკითხი ადამიანის პასუხისმგებლობის ფენომენის ჭრილში, გახლდათ ლვოვის ეროვნული უნივერსიტეტის პროფესორის ანატოლი კარასის გამოსვლის თემა. თსუ პროფესორ ვალერიან რამიშვილის მოხსენება ეხებოდა ელიტისა და რეტრადიციონალიზმის პრობლემას. მან ყურადღება გაამახვილა თანამედროვე ელიტების სპეციფიკურ მახასიათებლებზე, რომლებიც შეინიშნება საზოგადოებათა სწრაფი მოდერნიზაციის პირობებში.

გერმანელმა ფილოსოფოსმა ფრიდრიჰ ფონ პეტერსდორფმა წარმოადგინა ისტორიის ფილოსოფიის თანამედროვე ხედვა.

თსუ უნივერსიტეტის პროფესორი დემურ ჯალაღონია თავის მოხსენებაში შეეხო იდენტობას, როგორც სოციალურ მოცემულობას და ამ კონტექსტში გაანალიზა ადამიანის სასიცოცხლო გამოცდილება. ქართველმა ფილოსოფოსმა აღნიშნა, რომ ადამიანის ადამიანთან „დიალოგი“ მეტაფიზიკურ დონეზე ანუ „მე“ – „შენ“ – „ჩვენ“ – მიმართება ემყარება მის ძირეულ ინტენციონალობას ტრანსცენდენტთან, ანუ, იმას, რასაც ნეტარი

ავგუსტინე უწოდებდა „ადამიანის პირისპირ საუბარს ღმერთთან“. ხოლო გრ. რობაქიძე უწოდებდა „საუბარს კარდუსთან“.

თსუ უნივერსიტეტის პროფესორის ანასტასია ზაქარიაძის მოხსენებაში „ადამიანის იდენტობის პრობლემა-ბიოეთიკური განზომილება“ გაანალიზდა იდენტობის კრიზისის მიზეზები, ფუნქციონირების კონსტრუქციული და დესტრუქციულ გზები. საკითხი განხილული იქნა უმწვავესი გამოწვევების ჭრილში, რომლის წინაშე დღეს დააყენა მსოფლიო თანამედროვე სამეცნიერო ტექნოლოგიების განვითარებამ.

თსუ უნივერსიტეტის პროფესორის ირაკლი ბრაჭულის მოხსენება „იდენტობის აპორეა: პერსონა და ნილაბი“ ეხებოდა ადამიანის პერსონის იდენტობას, როგორც მრავალასპექტიან ფენომენს, რომელიც საჭიროებს ჰოლისტურ გამოკვლევებს. განსხვავება ადამიანის პერსონასა და ეკზისტენცს შორის ქმნის იდენტობის აპორიას. მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ თანამედროვე სწრაფცვალებად გარემოში ადამიანური ექსისიტენცი და სოციალური ინსტიტუტები განიცდიან ტრანსფორმაციას. კითხვაზე რა რჩება უცვლელი ადამიანის ყოფიერებაში? პასუხი შეიძლება ამგვარად ფორმულირდეს: თანამედროვე სამყაროში შესაძლებელია სოციალური როლის, ეპისტემის, ცივილიზაციისადმი კუთვნილების, რელიგიის, ენის ცვლილება ისევე, როგორც არატრადიციული ცვლილებები, მაგალითად როგორცაა სქესის გამოცვლა, სხეულის ორგანოების ტრანსპლანტაცია. პერსონული იდენტობა ემყარება ექსისიტენციალურ საფუძვლებს.

ახალგაზრდა ბულგარელი მკვლევარის იორდან ლუტსკანოვის მოხსენებაში გაანალიზებული იყო ბულგარელთა თვითიდენტიფიკაციის საკითხი ორი მსოფლიო ომის პერიოდში. ლატვიის უნივერსიტეტის დოქტორანტმა ნადეჟდა პოზუხინამ ლატვიელ ძველმონესეთა კულტურული იდენტობის პრობლემებზე ისაუბრა. მან წარმოადგინა საკითხის ეთიკური და რელიგიური განზომილებების ანალიზი

მიკოლას რომერის უნივერსიტეტის პროფესორი მანტას ლიესის მოხსენების თემა ეხებოდა ევთანაზიასა და თვითიდენტობის პრობლემებს.

ეთნიკური, რელიგიური და კულტურული იდენტობის საკითხებს შეეხო პროფესორი ვირჯინია აპავიციენე.

საკითხებს, თუ რაში შეიძლება გამოიხატებოდეს ინდივიდის იდენტობა და როგორ მიმდინარეობს საზოგადოების სეკულიზაცია, შეეხო ლიტვის სოციალური ცენტრის მკვლევარი ანელე ვოსიულიუტე.

მიკოლას რომერის უნივერსიტეტის პროფესორი იურატე მორკუნინე შეეცადა გაეანალიზებინა ინდივიდის სოციალური იდენტობის კრიტერიუმის საკითხი.

ვილნიუსის უნივერსიტეტის პროფესორი ლაიმუტე იაკავონიტე შეეხო ტექნოკრატებს, ინტელექტუალებს და ინტელიგენციას. კერძოდ, პრობლემა განხილული იყო სოციალური იდენტიფიკაციის შუქზე.

მიკოლას რომერის უნივერსიტეტის პროფესორ საულიუს კანისაუსკასის მოხსენება იდენტობას და სოციალური კოდი: ოჯახის კაზუსის ანალიზს შეეხებოდა, ფილოსოფოსმა იგი ეგალიტარიანიზმის კონტექსტში განიხილა.

ლიტვის მეცნიერებათა აკადემიის პროფესორი რომიალდას გრიგასის კვლევა ეხებოდა ღირებულებათა სკალაში იდენტობათა ცვლილებათა საკითხს. მოხსენება სხვადასხვა თაობებში თავისებურებათა რეფლექსიას ეხებოდა.

Anastasia Zakariadze

Identity of Person in Post-Secular Society

Summary

Identity has become a central issue in recent decades, almost all social science giving it a unique perspective. The landscape of theoretical approaches is very large, while very few all-encompassing theories appeared. The International Scientific Conference „Problems of Identity: Tradition and Innovations“ which was held on the 2-4 March, 2012 in Vilnius, the capital of Lithuania. Mykolas Romeris University invited scholars from different countries to discuss the nature of identity, the challenges and menes to the fundamentals of human identity roles today. Attention was paid to the problems connected with the development of a planetary civilization that is at once multicultural. Primary task was to rethink and revise the current concept of an individual’s social and cultural identity; show that identity today is a global problem emerging in the various regions of the world not only if or individuals but also communities, nations and states.

Prominent philosophers, theologians, sociologists, anthropologists from different universities shared their ideas and interacted with colleagues to consider acute issues of up to date philosophy, theology, sociology, anthropology. In the work of conference involved Georgian philosophers from Ivane Javakhishvili Tbilisi State University.

The conference explored three related problems: (a) the quality of life as the human realization of the conditions of his/her identity; (b) national and cultural identity as creative expressions of people, and (c) the search for identity as collision between differences of cultures and monochromatic globalization.

This requires that the sense of national identity of the people reflect a long development of the pattern of values and virtues which constitute its cultural tradition and explore the modes of its effective application to life in present circumstances. The Conference aimed to clarify the implications of these perspectives on the actual state of identity throughout the European and World space, and also demonstrate how philosophical paradigm shifts affect the way we interpret these results.